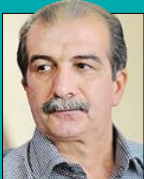

زاویه دید

ظهور نسل نوین برنامه‌ها بازبان فاخر

جبارآذین

منتقد و مدرس

سیر هدفمند و شتابنده و کارشناسی شده تحولات بیانی، فرهنگی و محتوایی تولیدات رسانه‌ملی با یاری مدیران و هنرمندان خلاق، ایجاد گسترده‌ای یافته و با استقبال و رضایت کارشناسان و مردم روبه‌رو شده است. این حرکت بزرگ در محدوده مضامین و محتوای برنامه‌های متعدد و مجموعه‌های رادیویی و تلویزیونی متوقف نمانده و با لحاظ نظر، سلیقه و پسند مخاطبان میلیونی رسانه‌ملی و اجرایی‌کردن اهداف و برنامه‌های اجتماعی و اعتقادی و فرهنگی صداوسیما، با عنوان تبیین‌گری زبان و بیان نو با تکیه بر تازه‌ها و نوآفرینی‌ها و دعوت و همکاری نخبگان حوزه‌های علم و هنر و فرهنگ، فرم و ساختار برنامه‌ها را نیز متأثر کرده و فضایی پرنشاط و امیدساز را در تاریخ حیات اجتماعی سیماوصدارقم زده وسبب خلق برنامه‌های جدید با رویکردهای ملی و اجتماعی و عامل پدیدار شدن و همکاری نسلی نوین از برنامه‌سازان و مجریان و نسلی نواز تولیدات در صداوسیما شده است. پیشتر و در دوران فعالیت‌مدیران اسبق وسابق، رسانه‌ملی بر مبنای نگاه و سلیقه مسئولان، تولیداتی داشت که امروز دیگر تاریخ مصرف ندارند و در چارچوب نگرش‌ها و سیاست‌های فرهنگی این رسانه نمی‌گنجند. با از گردونه خارج شدن برخی برنامه‌های به تاریخ پیوسته که سلیقه و ذائقه مخاطب را در مسیر خاص هدایت کرده بود، این نگرانی برای گروه‌هایی پیش آمده بود؛ اکنون که دیگر آن برنامه‌ها و سریال‌ها تولید و پخش نمی‌شوند، باعث ریزش شنوندگان رادیو و بینندگان سیما می‌شود، اما با ابتکارها و خلاقیت‌های هنرمندان و مدیران، به دقت و سرعت با تولید برنامه‌های جدیدی که در فرم و بیان و اجرا و محتوا، حرف‌هایی تازه داشتند، نه فقط جای برنامه‌های از رده خارج‌شده به‌درستی و زیبایی پر شد که قوت و قدرت محتوایی، ساختاری و ارزش‌مداری تولیدات نو، مشتریان پروپاقرص رسانه‌ملی را با خود همراه و قشرهایی را هم از میان ماهواره‌بین‌های خارجی جدا و جذب جذابیت‌های خود کرد. درواقع در دو سال اخیر با پدیده‌های هنری، فرهنگی و خبری در قالب‌های مناسب امروز کشور و محتواهایی که از میان زندگی مردمان گزینش شده و تبیین‌گر ارزش‌ها و آرمان‌های ملت و ایران اسلامی‌اند روبه‌رو هستیم. دیگر از موضوع‌هایی مانند سطحی‌نگری و سطحی‌سازی و بازی با سلیقه و باور مردم و تبلیغ و ترویج فرهنگ بیگانه، ستاره‌سازی کاذب و سلبریتی‌پروری در تولیدات سیما و صداخبر و اثری نیست و آنها در ردیف آثار فاخر و ارزشی و متعالی و مردمی در رسانه‌ملی جامه تولید به تن می‌کنند. برنامه‌های متفاوت در نگاه، مضمون، محتوا، اجرا و هدف پاورقی، مکت، سید خندان، دی‌بی‌سی و... که با تغییرات مقبول و مطلوب فرمی همراهند و حرف‌های مردم را هنرمندانه و متعدهانه و منتقدانه و روشنگرانه مطرح می‌کنند، نمونه‌هایی از آثار دوران جدید و تحولات بزرگ رسانه‌ملی هستند که نظرهارا به خود جلب کرده و هرکدام هم طرفداران فراوان یافته‌اند. بینندگان در برنامه طناز و چالشی و روشنگرانه پاورقی با اجرایی صمیمانه و زبان اجتماعی که رخدادهای عوالم هنر و سیاست و فرهنگ را به نقد سازنده و هدفمند و تأثیرگذار می‌کشد با نگاهی تازه به مسائل روبه‌رو می‌شوند. مکت با نقد و بحث و مکت، به بازنگری و بازنمایی خردمندانه حوادث و رویدادها و گفتارهای مبلغان و مروجان فرهنگ بیگانه و ایران و اسلام‌ستیزان می‌پردازد. سید خندان از زندگی و امید و شادمانی و ارزش‌ها بیانی از جنس بیان و زندگی مردم با مخاطب سخن می‌گوید و این همه، تنها نمونه‌هایی از تحولات محتوایی صداوسیما و مقوله تبیین‌گری عالمانه و کارشناسانه در عرصه‌های فرم و محتوا و ارتباط اجتماعی با زبان و بیان مردم رسانه‌ملی و نمایشگر حرکت بالنده این سازمان در فرهنگ‌سازی و ترویج زندگی سبک ایرانی و اسلامی و پاسداری از ارزش‌ها و دستاوردهای کشور و آگاه‌سازی نسل‌های تحول‌آفرین جوانان و نوجوانان ایران اسلامی است.

فیلم سینمایی «مسافرخانه پدری» با گویندگی ۲۳ نفر از گویندگان گفتار فیلم در واحد دوبلاژ اداره کل تأمین و رسانه بین‌الملل سیما دوبله شد. این فیلم سینمایی در گونه کمدی و درام محصول اندونزی در سال ۲۰۲۳ قرار است از شبکه سه سیما پخش شود. مدیر دوبله این سینمایی رزینا یاراحمدی است. شیلآزیر، ارغوان افراسیاب، مهوش افشاری، رضا الماسی، دانیال الیاسی، آرزو امیرپدری، شهردا بانگی

برقراری آرامش در «مسافرخانه پدری»

تبیین از آن دست موضوعاتی است که در صداوسیما زیاد بر آن تأکید می‌شود. درواقع با تبیین است که مخاطبان به‌ویژه نسل جوانس می‌توانند با باورهای یک رسانه و دیدگاه آن در

خبررسانی و تحلیل همراه شوند و چرایی بسیاری از اتفاقات را دریابند. بدون تبیین بسیاری از پرسش‌های ذهنی مخاطبان بی‌جواب می‌ماند و تنها نیمی از مسیر طی شده است اما برای تأثیرگذاری کامل و عمق یافتن کلام، نیازمند تبیین هستیم. همواره روش‌های رسانه‌ای برای این مهم به کار گرفته می‌شود که امروز حال و هوای دیگری به خود گرفته است. برای مثال تعدادی از این برنامه‌ها مثل مکت، پاورقی، دی‌بی‌سی و... مدتی است روی آنتن رفته که هرکدام به شیوه‌ای متفاوت اما با نقطه اشتراک زبان تازه، سعی دارد رسالت تبیین را به مرحله انجام برساند. برای روشن تر شدن شیوه‌های تازه‌ای که این دست برنامه‌ها به کار گرفته و برای لزوم تغییر و نوآوری در سبک و سیاق تبیین روی آنتن با دست‌اندرکاران برخی از این برنامه‌ها از جمله محمدامین میمندیان، نویسنده برنامه پاورقی و محسن تقی‌زاده، کارگردان برنامه دی‌بی‌سی‌گپ زدید و نگاه دو منتقد تلویزیونیون را هم جویا شدیم که در ادامه آمده است.

محمدامین میمندیان، نویسنده پاورقی است که پیشتر در همین زمینه با به طرق مختلف با برنامه‌هایی همچون حرفش زنن، سید خندان و... همکاری داشته است. این نویسنده در گفت‌وگو با جام‌جم درباره شیوه‌های تازه برنامه‌سازی در حوزه تبیین‌گری عنوان می‌کند: برای بیان مباحث تبیینی در تلویزیون اولین نکته‌ای که به ذهن بسیاری می‌رسد، این است که دو تا صندلی بگذارند و با حضور یک کارشناس و مجری گفت‌وگویی را جلو ببرند. برای مخاطبانی که عادت کرده‌اند در تلویزیون آیم‌های کوتاه ببینند، این‌که در تلویزیون یکی دو ساعت تحلیل را تماشا کنند، چندان خوشایند نیست. باید سراغ کارهای جدیدتر برویم و با شکل و شمایل تازه‌تر، حرف‌مان را به مخاطبان برزیم.

یکی از مسائلی که به آن اشاره کردم، زمان‌بندی برنامه است. مثلاً برخی درباره پاورقی می‌گویند زمان ۲۰ دقیقه برای برنامه‌ای که تبیین می‌کند، کم است. ما می‌توانیم برای هر شب ۴۰ دقیقه برنامه آماده کنیم اما آیا همان اثرگذاری را خواهد داشت؟ مدل‌های به‌اصطلاح ساندویچی و جمع و جور که برای مخاطبان جذاب باشد، باید بیشتر ساخته شود. در این زمینه قدم‌های خوبی هم برداشته شده است. برخی باور دارند در شیوه‌های نو، باید از قضاوت روی آنتن پرهیز کرد یا با روش‌های هوشمندانه دیدگاه خود را به مخاطبان نشان داد. از میمندیان می‌پرسیم آیا می‌توان روایت بی‌طرفانه داشت یا این صرافاشعار است و آنان‌که ادعا می‌بی‌طرفی دارند هم با روش خود، نگاه‌شان را القا می‌کنند؟ این نویسنده می‌گوید: با روش هوشمندانه موافقم، چون نمی‌توان ادعا کرد بی‌طرف هستیم. اساساً نمی‌شود یک‌سری اطلاعات خام به مخاطبان داد و بگوییم هر طور که دوست داری برداشت کن و حق و باطل را تشخیص بده. شاید در برخی برنامه‌ها بشود اما در همه موارد امکان ندارد. ذات رسانه این نیست. اتفاقاً از وظایف رسانه جمهوری اسلامی این است که قضاوت و نگاه درست را بیان کند. مهم این است که قضاوت خود را چگونه نشان دهد تا به مخاطبان برخورد. باید به هوش مخاطبان احترام گذاشت. قضاوت هوشمندانه هنری است که برنامه‌ساز باید داشته باشد. وی ادامه می‌دهد: البته یکی از ویژگی‌های برنامه پاورقی و از علل موفقیتش این است که تکلیفش با خود روشن است. این برنامه مشخصاً می‌گوید طرفدار جمهوری اسلامی هستم. این را خیلی رک بیان می‌کند. البته زبان طنز را برگزیده است که برای مخاطبان جذاب باشد و زهر برخی حرف‌ها را بگیرد و مدل تحلیل‌ها را عامیانه‌تر و ساده‌تر کند.

فاطمهبرزویی، نگین سادات بنی‌عقیل، محمد بهاریان، علی بیگ‌محمدی، ارسلان جولایی، مونا خجسته، زویا خلیلی‌آذر، سمیه رهنمون، شیرین روستایی، ابوالفضل شاه‌بهرامی، داوود شعبانی‌نصر، محمد صادقیان، مرضیه صفی‌خانی، میلاد فتوحی، پویا فهیمی، ترکس فولادوند، حسن کاخی، نسرین کوچک‌خانی، علی منائی، علی منصوری‌راد، مهرناش اسفندیار، مریم مهماندوست، علی همت موموند، بهمن

هاشمی، علیرضا ناصحی، حسین نورعلی، آریتا یاراحمدی و رزینا یاراحمدی صدایشه‌های این اثر بوده‌اند.

خلاصه روایت این اثر از این قرار است که پدر یک خانواده فرصت کمی برای زندگی دارد. او در این مدت موفق می‌شود فرزندانش را با هم متحد و اشتباهات گذشته را جبران کند.

این فیلم درامی خانوادگی با موقعیت‌هایی کمیک و فضایی شادومفرح است.

نگاه تازه در گفت‌وگو

سازوکارهایی برای تبیین مسائل اساسی مخاطبان و روشنگری فضای سیاست، اقتصاد، فرهنگ، بین‌الملل و... در رسانه‌ها وجود دارد که از جمله آنها گفت‌وگو، مستند یا شیوه‌های دیگری است که از آنها با عنوان سبک‌های تازه می‌ی‌کنیم. میمندیان درباره لزوم تغییر در سبک و سیاق این‌گونه برنامه‌ها و ادامه دادن راه در این مسیر بیان می‌کند: برنامه‌های همیشگی در حوزه تبیین مثل آثار گفت‌وگومحور لازم است. مخاطبانی داریم که شیفته و پیگیر شنیدن تحلیل و نگرش افراد مختلف هستند اما وقتی حجم آنها زیاد باشد، برای مخاطبان جذابیت ندارد. درواقع باید کنار این برنامه‌ها از شیوه‌های نو هم بهره برد. حتی می‌توان در برنامه‌های گفت‌وگومحور هم به شیوه‌های تازه رسید. مثلاً برنامه «به‌افق فلسطین» در شبکه آق سیما در این روزها خوب جلو رفته و سروصد کرده است؛ چون از حضور چهره‌های مختلف و با نگاه‌های متفاوت بهره می‌برد.

شناخت ذائقه مخاطبان امروز

بعضی بر این باورند که نباید تلویزیون تحت‌تأثیر فضای مجازی باشد و شیوه‌های برنامه‌سازی برای شبکه‌های اجتماعی را روی آنتن پیاده کند. میمندیان در این خصوص بیان می‌کند: برای انجام کار جدیدتر لازم است مخاطب را بهتر بشناسیم. با شناخت مخاطب ۲۰ یا ۱۰ سال پیش نمی‌توان پیش رفت. الان مخاطب فضای مجازی را

۱ گزیده نظرات مردمی درباره برخی برنامه‌های متفاوت حوزه تبیین‌گری مریم ریاحی از تهران	۲ از پخش برنامه‌هایی که با خبرهای دروغ شبکه‌های خارجی مبارزه می‌کنند متشکرم خلیل سخاوت از قزوین	۳ پاورقی‌را با بچه‌هایم می‌بینم و برای مان جذابیت دارد خلیل سخاوت از قزوین	۴ واقعه‌ای بی‌سی و مدل به طنز کشیدن اخبار از طرفی جالب است شهربانو آذری از اصفهان	۵ برنامه مکت‌را هر شب نشان دهید زمانش کم است مهلا عمرانی از مشهد	شاعرانم بی‌می‌بینند و خیلی مس‌آگاه‌شد زهر احسین‌زاد
--	---	--	---	--	---

دریچه

پاورقی‌هایی برای روشنگری

برنامه «پاورقی» را باید از آن دسته برنامه‌های تبیینی دانست که با وجود زمان کم، با زبان طنزی که دارد مخاطبان را به سمت خود کشانده است. این برنامه که به تازگی بینندگانش در تلویزیون از مرز شش میلیون عبور کرده، تمرکز خود را بر نمایش لایه‌های پشت پرده اخبار قرار داده است. یکی از وجوه برجسته این برنامه، سوزهای روز و توجه به مسائلی است که مورد توجه مخاطبان قرار گرفته‌است. این برنامه در فضایی ساده و با حال و هوای ژورنالیستی روی آنتن می‌رود. محمدامین میمندیان، از نویسندگان این برنامه پیش از این درباره علت موفقیت برنامه گفته‌بود: یکی از ویژگی‌های برنامه پاورقی و از علل موفقیتش این است که تکلیف آن را خود روشن است. می‌توان دلایل دیده شدن این برنامه و کثرت بینندگان آن را به روشنی دریافت. این برنامه به نیاز مخاطبانی که با سبک‌های تازه برنامه‌سازی مانوس هستند، پاسخ می‌دهد و بر همین اساس توانسته مخاطبان بسیاری را به سمت خود بکشدان.

بنجره

تبیین به وقت فلسطین

تلویزیون تاکنون برنامه‌های تبیینی بسیاری روی آنتن برده که هرکدام در قالب و زبان متفاوتی بوده و همین تنوع آن را تماشایی کرده است. از همان زمانی که در نیمه همراه، تحولات غره وارد فاز تازه‌ای شد، برنامه‌هایی در رادیو و تلویزیون برای روشن‌کردن و تبیین این تحولات روی آنتن رفت. ازجمله این برنامه‌های تبیینی باید به برنامه «به افق فلسطین» اشاره کرد که توانست در مدتی اندک، مخاطبان خاص خود را پیدا کند. برنامه یادشده با هدف بررسی وقایع اخیر فلسطین و جنایات رژیم صهیونیستی به شکل زنده روی آنتن رفت و با مهمانان خاصی که دعوت می‌کرد، توانست یک گفتمان متفاوت را حول محور مقاومت روی آنتن ببرد. برنامه به افق فلسطین حالا به یک برند در حوزه برنامه‌های تبیینی تبدیل شده و توانسته مدل تازه‌ای برای این‌گونه از برنامه‌ها باشد. تأثیرگذاری آن به حدی است که به‌تازگی اعلام شده از سوی صهیونیست‌ها هم رصد می‌شود. این برنامه در قسمت‌های اخیر و بعد از تبادل اسرا هم تلاش کرد با آنها گفت‌وگو داشته باشد و همین باعث حساسیت بیشتر مناطق اشغالی روی برنامه به افق فلسطین شد.

نما

سبک زندگی ایرانی – اسلامی در سید خندان

شاید خیلی از برنامه‌هایی که روی آنتن تلویزیونی می‌رود، به شکل مستقیم بحث تبیین را در دست نداشته‌باشد اما با ترویج سبک زندگی ایرانی – اسلامی، تلاش می‌کند مدل درستی از زندگی را برای مخاطبان ایرانی ترویج دهد. درست مثل برنامه سید خندان که در هر قسمت، با موضوعی مشخص، سراغ نقد برخی رفتارهای غلط اجتماعی مثل لاکچری رفتار کردن کلاس‌های انگیزشی، ازدواج‌های عجیب یا چشم و هم‌چشمی می‌رود.

کوارکد را اسکن کنید

